

3.7 อำเภอสูงเนิน

3.7.1 ประวัติความเป็นมา

อำเภอสูงเนิน เป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นดินแดนเก่าแก่ เป็นเมืองเก่าที่สร้างขึ้นในสมัยขอมเข้ามาเป็นใหญ่ในแผ่นดินที่ราบสูงแห่งนี้ โดยมีเมืองเก่าสองเมืองคือ เมืองเสมา และเมืองโคราฆะปุระ

ที่มาของ คำว่า “สูงเนิน” เป็นชื่อเรียกตามลักษณะภูมิประเทศ ซึ่งเป็นที่ราบสูงสลับ กับ ที่เนิน เดิมเรียกชื่อว่า “บ้านสองเนิน” เพราะมีเนินดินอยู่สองฟากฝั่งของบึงแก้ว (เป็นบึงใหญ่ที่มีน้ำตลอดปี) ต่อมาในภายหลังได้เรียกชื่อเพี้ยนมาเป็น “สูงเนิน” ซึ่งขึ้นอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอสันติยะ (อำเภอโนนไทยในปัจจุบัน) ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการสร้างทางรถไฟสายกรุงเทพฯ ถึงจังหวัดนครราชสีมา และตัดผ่านเขตพื้นที่สูงเนิน ซึ่งเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ทำให้เส้นทางการคมนาคมระหว่างบ้านสูงเนินกับจังหวัดนครราชสีมาความสะดวกสบายกว่าการเดินทางติดต่อกับอำเภอสันติยะ อีกทั้งจำนวนครอบครัวเพิ่มขึ้นมีการสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม ร.ศ.11 (ปี พ.ศ. 2444) ทางราชการได้มีการแบ่งเขตการปกครองขึ้นใหม่ จึงได้แบ่งแยกพื้นที่การปกครองออกจากอำเภอสันติยะ (โนนไทย) พร้อมยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอสูงเนิน มาจนถึงปัจจุบัน

3.7.2 ที่ตั้งอำเภอ อาณาเขต ขนาดพื้นที่

อำเภอสูงเนิน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของตัวจังหวัดนครราชสีมา เดินทางโดยรถยนต์ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) ห่างจากจังหวัดนครราชสีมา ระยะทางประมาณ 36 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร 226 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 768.50 ตารางกิโลเมตร หรือ 480,312.50 ไร่

อำเภอสูงเนินมีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว ตำบลด่านใน อำเภอด่านขุนทด และตำบลหนองสรวง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลหนองสรวง ตำบลโป่งแดง ตำบลบึงอ้อ อำเภอขามทะเลสอ ตำบลโคกกรวด อำเภอเมืองนครราชสีมา ตำบลตะลุง และตำบลตะขบ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ทิศใต้ติดต่อกับตำบลตะขบ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันตกติดต่อกับ ตำบลมิตรภาพ ตำบลบ้านหัน ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว และตำบลโป่งตาลอง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

3.7.3 ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะทางภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอสูงเนิน โดยทั่วไปพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ และเป็นที่ลาดเอียงภูเขา และพื้นที่ป่าไม้ สภาพดินเป็นดินร่วนปนทรายไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ได้ในระยะเวลานาน มีลำตะคองไหลผ่านตอนกลางของอำเภอเป็นระยะทาง 22 กิโลเมตร

สภาพอากาศตลอดทั้งปี มีลักษณะภูมิอากาศแบ่งเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายนของทุกปี ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคมของทุกปี ฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคมของทุกปี ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 4.8 มิลลิเมตรต่อปี อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 35 องศาเซลเซียส

3.7.4 ลักษณะด้านเศรษฐกิจ จากข้อมูลพื้นฐานพบว่า ประชากรในเขตอำเภอสูงเนิน โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้าง รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย

ตารางที่ 207 แสดงการประกอบอาชีพของประชากร อำเภอสูงเนิน

อาชีพ	เพศ		รวม (คน)
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	
ไม่มีอาชีพ	876	1,209	2,085
นักเรียน	4,678	4,507	9,185
นักศึกษา	457	613	1,070
ทำนา	3,253	3,090	6,343
ทำไร่	1,742	1,627	3,369
ทำสวน	80	102	182
ประมง	7	5	12
ปศุสัตว์	131	84	215
รับราชการ	440	390	830
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	27	12	39
พนักงานบริษัท	558	597	1,155
รับจ้างทั่วไป	10,437	10,373	20,810
ค้าขาย	670	1,216	1,886
ธุรกิจส่วนตัว	142	150	292
อื่นๆ	1,549	2,227	3,776
รวมทั้งสิ้น	25,047	26,202	51,249

ที่มา: ข้อมูล จปฐ. อำเภอสูงเนิน (2554)

หมายเหตุ : จำนวนประชากรที่ได้จากการสำรวจนี้ ไม่เท่ากับจำนวนประชากรที่มีอยู่ในทะเบียนบ้านหรืออาศัยอยู่จริงได้

2) รายได้ จากข้อมูลพบว่าตำบลมะเกลือใหม่ มีรายได้เฉลี่ยสูงสุดจำนวน 62,763.58 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งถือได้ว่าสูงกว่ารายได้เฉลี่ยของจังหวัดนครราชสีมา รองลงมาคือ ตำบลสูงเนินมีรายได้เฉลี่ยจำนวน 61,507.13 บาทต่อคนต่อปี และตำบลที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ตำบลหนองตะไก้มีรายได้เฉลี่ยจำนวน 46,736.40 บาทต่อคนต่อปี

ตารางที่ 208 แสดงรายได้ของประชากรจำแนกเป็นรายตำบล อำเภอสูงเนิน

ลำดับ	ตำบล	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)
1	สูงเนิน	61,507.13
2	เสมา	53,810.12
3	โคราข	50,113.83
4	บุงชีเหล็ก	56,125.64
5	โนนคำ	56,114.67
6	โค้งยาง	48,273.31
7	มะเกลือเก่า	56,114.25
8	มะเกลือใหม่	62,763.58
9	นากลาง	53,779.85
10	หนองตะไก่อ	46,736.40
11	กุดจิก	54,625.52
	เฉลี่ยรายได้ต่อคนต่อปีของคนในพื้นที่	55,144.40

ที่มา: ข้อมูล จปฐ. อำเภอสูงเนิน (2554)

3) ใช้จ่าย จากข้อมูลพบว่าในพื้นที่อำเภอสูงเนิน ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคและบริโภครวมทั้งอำเภอจำนวน 1,029,194,152 บาทต่อปี ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อข้าวสาร ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้ออาหารที่จำเป็น ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อขนมกรุบกรอบ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ค่าการเดินทาง (น้ำมันรถ ค่าโดยสาร) ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ บัตรเติมเงิน ค่าบันเทิง หวย และการพนัน ค่าบุหรี่ยาสูบ ยาสูบ และอื่น ๆ ใช้จ่ายเพื่อต้นทุนในการผลิตรวมจำนวน 394,804,544 บาทต่อปี ได้แก่ ค่าใช้จ่ายค่าพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ค่าสารเคมีเพื่อการผลิต ค่าจ้าง ค่าแรงงาน ค่าเช่า และค่าเครื่องจักรต่าง ๆ

ตารางที่ 209 แสดงรายจ่ายภาพรวมของประชากรจำแนกตามประเภทของรายจ่าย อำเภอสูงเนิน

ประเภทรายจ่าย	รายจ่าย	จำนวนเงิน(บาท)
ค่าพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	81,993,982
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	0
	จำนวนรวม	81,993,982
ค่าสารเคมีเพื่อการผลิต	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	136,147,106
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	0
	จำนวนรวม	136,147,106

ตารางที่ 209 แสดงรายจ่ายภาพรวมของประชากรจำแนกตามประเภทของรายจ่าย อำเภอสูงเนิน (ต่อ)

ประเภทรายจ่าย	รายจ่าย	จำนวนเงิน(บาท)
ค่าจ้าง ค่าแรงงาน ค่าเช่า	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	75,891,049
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	0
	จำนวนรวม	75,891,049
ค่าเครื่องจักรต่าง ๆ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	100,772,407
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	0
	จำนวนรวม	100,772,407
ค่าใช้จ่ายเพื่อการซื้อข่าวสาร	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	99,069,684
	จำนวนรวม	99,069,684
ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้ออาหารที่จำเป็น	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	294,090,421
	จำนวนรวม	294,090,421
ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อขนบกกรอบ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	81,411,738
	จำนวนรวม	81,411,738
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	64,193,606
	จำนวนรวม	64,193,606
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	35,992,034
	จำนวนรวม	35,992,034
ค่ารักษาพยาบาล ค่ายา	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	26,113,669
	จำนวนรวม	26,113,669
ค่าใช้จ่ายในด้านการศึกษา	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	103,398,654
	จำนวนรวม	103,398,654

ตารางที่ 209 แสดงรายจ่ายภาพรวมของประชากรจำแนกตามประเภทของรายจ่าย อำเภอสูงเนิน (ต่อ)

ประเภทรายจ่าย	รายจ่าย	จำนวนเงิน(บาท)
ค่าการเดินทาง (ค่าน้ำมันรถ ค่าโดยสาร)	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	122,763,614
	จำนวนรวม	122,763,614
ค่าน้ำ ค่าไฟ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	71,092,886
	จำนวนรวม	71,092,886
ค่าโทรศัพท์ บัตรเติมเงิน	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	58,069,568
	จำนวนรวม	58,069,568
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	55,060,181
	จำนวนรวม	55,060,181
ค่าบันเทิง หวย และการพนัน	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	14,427,571
	จำนวนรวม	14,427,571
ค่าบุหรี เหล้า ยาแดง	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	19,389,172
	จำนวนรวม	19,389,172
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	113,633,677
	จำนวนรวม	113,633,677
รวมทั้งหมด		1,553,511,019

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา (2554)

4) หนี้สินและเงินออม จากข้อมูลบัญชีครัวเรือน พื้นที่อำเภอสูงเนินในเขตชนบท ประชากรมีเงินออมเฉลี่ย 4,914.24 บาทต่อคนปี ในเขตเทศบาลเฉลี่ย 5,673.73 บาทต่อคนต่อปี ส่วนหนี้สินในเขตชนบทเฉลี่ย 6,632.09 บาทต่อคนต่อปี ในเขตเทศบาลเฉลี่ย 3,841.64 บาทต่อคนต่อปี และประชากรในเขตชนบทมีรายจ่าย 85,302.67 บาทต่อคนต่อปี ในเขตเทศบาล 37,248.29 บาท ต่อคนต่อปี

4) กลุ่มองค์กร

ก. กลุ่มองค์กรชุมชนและองค์กรทางสังคมที่เข้มแข็งในพื้นที่อำเภอสูงเนิน มีกลุ่มประเภทกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ดังนี้

ตารางที่ 210 แสดงกลุ่มองค์กรในพื้นที่อำเภอสูงเนิน

ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	กิจกรรมหลัก	ชื่อประธานกลุ่ม
ชมรมอาสาพัฒนาชุมชน (อช.)	30 คน	ประสานงาน สื่อสาร ข้อมูล ระหว่าง อช. ในอำเภอ	นายไพรัตน์ ชอบสูงเนิน
ชมรม อสม. อำเภอสูงเนิน	1,838 คน	ประสานงาน สื่อสาร ข้อมูล ระหว่าง อสม. ในอำเภอ	นายกิตติพงษ์ พงษ์สุรเวช
เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน อำเภอสูงเนิน	127 หมู่บ้าน	ประสานงาน พัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน	นายเทพอำนาจ ถนอมศักดิ์
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านห้วยนา หมู่ที่ 11 ตำบลหนองตะไกร	434 คน	รับเงินสัจจะสะสมจากสมาชิก ให้สมาชิกกู้เงิน ไปประกอบอาชีพ ถ้าไร ส่วนหนึ่งจัดสวัสดิการชุมชน	นายวิมาน คอกพิมาย
กลุ่มชุมชนต้นแบบ เพื่อนพึ่ง (ภาฯ) พัฒนาบ้านใหม่สันติ หมู่ที่ 5 ตำบลมะเกลือใหม่	50 คน	รับเงินออมวันละบาท ผลิตของใช้ในชีวิตประจำวัน	นายสกล ยะวงษา
กองทุนหมู่บ้านมะเกลือใหม่ หมู่ที่ 2 ตำบลมะเกลือใหม่ (สถาบันการเงิน)	177 คน	รับเงินออม ปล่อยเงินกู้ เปิดเป็นสถาบันการเงินชุมชน จัดบสาธารณประโยชน์	นายวิษณุ เป็นสูงเนิน
เครือข่ายโอท็อปอำเภอสูงเนิน	27 กลุ่ม	ประสานงาน ช่วยเหลือเกษตรกรในหมู่สมาชิก	นางจิรนนท์ โคบายาชิ

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสูงเนิน (2554)

ข. กลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการโอท็อป ในพื้นที่อำเภอสูงเนินมีกลุ่มอาชีพที่รวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้า “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” ดังนี้

ตารางที่ 211 แสดงรายชื่อกลุ่มโอท็อปในพื้นที่อำเภอสูงเนิน

ชื่อกลุ่มอาชีพ	ชื่อประธาน	ที่อยู่
กลุ่มอาชีพแม่บ้านใหญ่พัฒนา	นางภาณี สาสูงเนิน	5 หมู่ 6 ต.นากลาง
กลุ่มทอผ้าเช็ดเท้าตำบลโนนค่า	นายจุน พรหมสูงเนิน	หมู่ 1 ต.โนนค่า
กลุ่มแปรรูปผ้าไหมโคคุณ	คุณจิรนนท์ โคบายาชี	369/1 หมู่ 1 ต.มะเกลือเก่า
กลุ่มส้มโอปลอดสารพิษ	นายทวี กรันสูงเนิน	15 หมู่ 8 ต.โค้งยาง
กลุ่มทอผ้าไหม	นางปรารถนา เกาโพนง	234 หมู่ 1 ต.นากลาง
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมแก้ว	นางทองผัด แท้สูงเนิน	100 หมู่ 6 ต.มะเกลือใหม่

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสูงเนิน (2554)

3.7.5 ลักษณะทางสังคม

1) ด้านประชากร อำเภอสูงเนินมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 16,632 ครัวเรือน มีประชากรจำนวน 58,645 คน เป็นชายจำนวน 28,416 คน เป็นหญิงจำนวน 30,299 คน มีรายละเอียดเป็นรายตำบลดังนี้

ตารางที่ 212 แสดงจำนวนครัวเรือน และจำนวนประชากร อำเภอสูงเนิน

ชื่อตำบล/เทศบาล	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร		
		หญิง (คน)	ชาย (คน)	รวม (คน)
1.เทศบาลตำบลสูงเนิน	1,827	3,434	2,840	6,274
2.ตำบลสูงเนิน	1,567	2,598	2,286	4,884
3.ตำบลเสมา	1,969	3,880	3,466	7,346
4.ตำบลโคราช	588	909	872	1,781
5.ตำบลบึงขี้เหล็ก	937	1,823	1,682	3,505
6.ตำบลโนนค่า	1,025	1,868	1,888	3,756
7.ตำบลโค้งยาง	576	1,092	1,037	2,129
8.ตำบลมะเกลือเก่า	2,593	4,613	4,559	9,172
9.ตำบลมะเกลือใหม่	1,573	2,667	2,640	5,307
10.ตำบลนากลาง	1,308	2,505	2,308	4,813
11.ตำบลหนองตะไก่อ	1,443	2,828	2,836	5,664
12.เทศบาลตำบลกุดจิก	675	947	1,002	1,951
13.ตำบลกุดจิก	551	1,063	1,000	2,063
รวม	16,632	30,229	28,416	58,645

ที่มา: ข้อมูล จปฐ. อำเภอสูงเนิน (2554)

จากการสำรวจจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริง ณ วันสำรวจ จำแนกตามช่วงอายุ ผลการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานระดับอำเภอ (จปฐ.2) ปี พ.ศ. 2554 พบว่าอำเภอสูงเนินมีประชากรจำแนกตามช่วงอายุ ดังนี้

ตารางที่ 213 แสดงช่วงอายุของประชากร อำเภอสูงเนิน

ช่วงอายุประชากร (ปี)	เพศ		รวม (คน)
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	
น้อยกว่า 1 ปี	166	125	291
1- 2	424	378	802
3- 5	944	845	1,789
6- 11	2,050	1,987	4,037
12- 14	1,282	1,121	2,403
15- 17	1,249	1,157	2,406
18- 25	2,893	2,771	5,664
26- 49	9,316	9,961	19,277
50- 60	3,204	3,649	6,853
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	3,519	4,205	7,724
รวมทั้งหมด	25,047	26,199	51,246

ที่มา: ข้อมูล จปฐ. อำเภอสูงเนิน (2554)

หมายเหตุ : จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงจากการสำรวจนี้ อาจไม่เท่ากับจำนวนประชากรที่มีอยู่ในทะเบียนบ้านได้

2) ด้านการศึกษา

ก. ระดับการศึกษาของประชากรในพื้นที่อำเภอสูงเนิน ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ในระดับชั้น ป.4 - ป.6 รองลงมาคือผู้ที่จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 214 แสดงระดับการศึกษาของประชากร อำเภอสูงเนิน

ระดับการศึกษา	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
ไม่เคยศึกษา	1,051	1,295	2,346
ต่ำกว่า ป.4	3,341	3,275	6,616
ป.4-6	21,567	21,545	43,112
ม.ศ. 1-3	161	103	264
ม.1-3	5,227	4,505	9,732
ม.ศ.4-5	77	73	150

ตารางที่ 214 แสดงระดับการศึกษาของประชากร อำเภอสูงเนิน (ต่อ)

ระดับการศึกษา	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
ม.4-6	2,618	2,760	5,378
ปวช.	566	450	1,016
ปวส.	733	571	1,304
ปริญญาตรี	941	1,345	2,286
ปริญญาโท	32	30	62
ปริญญาเอก	5	6	11
อื่นๆไม่ระบุ	2,859	3,079	5,938
รวม	39,178	39,037	78,215

ที่มา : ข้อมูล จปฐ. อำเภอสูงเนิน(2554)

หมายเหตุ : จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงจากการสำรวจนี้ อาจไม่เท่ากับจำนวนประชากรที่มีอยู่ในทะเบียนบ้านได้

ข. สถานศึกษา ครูและนักเรียน อำเภอสูงเนินมีโรงเรียนจำนวน 83 แห่ง มีจำนวนครูทั้งหมด 659 คน มีนักเรียนจำนวน 11,012 คน โดยเฉลี่ยจำนวนครู 1 คนต่อจำนวนนักเรียนประมาณ 17 คน

ตารางที่ 215 แสดงจำนวนสถานศึกษา ครู และนักเรียนจำแนกเป็นรายตำบล อำเภอสูงเนิน

ตำบล/เทศบาล	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน
1.เทศบาลตำบลกุดจิก	5	66	1,165
2.เทศบาลตำบลสูงเนิน	5	170	3,571
3.ตำบลสูงเนิน	6	29	460
4.ตำบลเสมา	12	54	748
5.ตำบลโคราษ	1	6	37
6.ตำบลบึงขี้เหล็ก	5	24	279
7.ตำบลโนนค่า	6	39	503
8.ตำบลโค้งยาง	2	12	176
9.ตำบลมะเกลือเก่า	18	110	1,906
10.ตำบลมะเกลือใหม่	9	52	807
11.ตำบลนากลาง	7	40	589
12.ตำบลหนองตะไก่อ	6	55	740
13.ตำบลกุดจิก	1	2	40
รวมทั้งอำเภอ	83	659	11,021

ที่มา : รวบรวมโดยคณะกรรมการทศวรรษใหม่ ปฏิรูปโคราช ปฏิรูปประเทศไทย อำเภอสูงเนิน (2554)

ค. การศึกษาอื่น ๆ อำเภอสูงเนินมีศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ประจำอำเภอจำนวน 1 แห่ง และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับตำบลจำนวน 11 แห่ง มีบุคลากรสายการสอนและครูอาสาจำนวน 20 คน มีนักเรียนจำนวน 1,560 คน มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านจำนวน 11 แห่ง

3) ด้านสาธารณสุข

ก. สถานบริการด้านสาธารณสุขและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในพื้นที่อำเภอสูงเนิน มีดังนี้

ตารางที่ 216 แสดงจำนวนสถานบริการสาธารณสุข อำเภอสูงเนิน

สถานบริการสาธารณสุข	จำนวน	หมายเหตุ
โรงพยาบาลประจำอำเภอ	1	ขนาด 60 เตียง
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	15	
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	1	
คลินิกแพทย์	2	
คลินิกทันตกรรม	1	
ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	4	

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสูงเนิน (2554)

ข. บุคลากรทางด้านสาธารณสุข (ไม่นับรวมเอกชน) ในพื้นที่อำเภอสูงเนินมีบุคลากรทางด้านสาธารณสุข ดังนี้

ตารางที่ 217 แสดงจำนวนบุคลากรทางด้านแพทย์และสาธารณสุข อำเภอสูงเนิน

บุคลากร	จำนวน (คน)	ประชากรต่อบุคลากรทางการแพทย์ 1 คน
แพทย์	6	9,774
ทันตแพทย์	4	14,661
เภสัชกร	6	9,774
พยาบาลวิชาชีพ	91	644
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	1,838	32
นักวิชาการสาธารณสุข	4	14,661
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	34	1,725

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสูงเนิน (2554)

ค. สถานการณ์ด้านสาธารณสุข อัตราป่วยด้วยโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง 5 อันดับ และโรคร้ายแรง อำเภอสูงเนิน ระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2554

ตารางที่ 218 แสดงการป่วยของประชากร อำเภอสูงเนิน

ลำดับที่	โรค	พบมากใน				
		เพศ	ช่วงอายุ	อาชีพ	เดือน	พื้นที่ตำบล
1	อุจจาระร่วง	หญิง	25 -34 ปี	รับจ้าง	มกราคม	สูงเนิน
2	ไข้เลือดออก (รวม)	ชาย	10 -14 ปี	นักเรียน	มิถุนายน	เสมา
3	สุกใส	ชาย	5-9 ปี	นักเรียน	มีนาคม	สูงเนิน
4	ตาแดง	หญิง	25-34 ปี	รับจ้าง	มกราคม	สูงเนิน
5	วันโรครวม	ชาย	65 ปี ขึ้นไป	รับจ้าง	พฤษภาคม	มะเกลือเก่า
6	วันโรค	ชาย	65 ปี ขึ้นไป	รับจ้าง	พฤษภาคม	หนองตะไก่อ

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสูงเนิน (2554)

จ. อัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร ข้อมูลจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่าในปี พ.ศ. 2549 – 2553 ในพื้นที่อำเภอสูงเนิน มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร โดยใช้อัตรา 1: 1,000 ของประชากร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 219 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร อำเภอสูงเนิน

ปี พ.ศ.	จำนวนประชากร (คน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง
2549	78,610	-
2550	78,503	- 0.14
2551	79,122	0.79
2552	79,530	0.52
2553	80,205	0.85

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2553)

4) ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการป้องกันในพื้นที่ อำเภอสูงเนินมีการจัดระบบการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในด้านต่างๆ มีสถานีตำรวจภูธรอำเภอสูงเนิน 1 แห่ง ฝ่ายอำนวยความเป็นธรรม เกี่ยวกับการอำนวยความเป็นธรรม การสืบสวนสอบสวนคดีอาญา การเข้าร่วมสอบสวนและควบคุมการสอบสวนคดีอาญา เช่น การร่วมชั้นสูตร พลิกศพ หน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท งานรับเรื่องราวร้องทุกข์และงานศูนย์ดำรงธรรม การแก้ไขปัญหาผู้มีอิทธิพลในพื้นที่และการปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

ด้านการปราบปราม ข้อมูลจากสถานีตำรวจภูธรสูงเนิน ปี พ.ศ. 2552 - 2554 พบว่าคดีต่าง ๆ ในพื้นที่อำเภอสูงเนินมีแนวโน้มลดลง แต่คดีที่มีมากที่สุดคือคดีอาญา เช่น การทำร้ายร่างกาย และอื่น ๆ

ตารางที่ 220 แสดงการเกิดคดีความในพื้นที่อำเภอสูงเนิน

ประเภทคดี	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554
	จำนวน (คดี)	จำนวน (คดี)	จำนวน (คดี)
1) คดีอาญา	486	474	390
2) คดีจราจร	35	25	20
3) คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ	0	5	1 (ปล้นทรัพย์)
รวม	521	504	441

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรอำเภอสูงเนิน (2554)

5) ด้านศาสนา ประชากรอำเภอสูงเนินส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา คือ มีวัดจำนวน 97 แห่ง ที่พักสงฆ์และสำนักสงฆ์จำนวน 31 แห่ง ศาลเจ้าจำนวน 2 แห่ง

6) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในอำเภอสูงเนินยังมีการรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย ดังนี้

- ภูมิปัญญาตีหม้อ คุณยายมี ก้อนสูงเนิน หมู่ที่ 2 บ้านวังวน ตำบลโคราช
- ภูมิปัญญาด้านเศรษฐกิจพอเพียง นายบุญเหลือ เกตุตะคุ หมู่ที่ 4 ตำบลโคราช
- ภูมิปัญญาด้านพิธีพราหมณ์ หมอขวัญ นายสมบัติ ประิปะปา หมู่ที่ 1 ตำบลมะเกลือใหม่
- ภูมิปัญญาด้านการทำบายศรีสู่ขวัญ นายอำเภอ ไพโร แซกรรัมย์ หมู่ที่ 8 ตำบลโคราช
- ภูมิปัญญาด้านหมอแคน นายจรัส นะสูงเนิน หมู่ที่ 7 ตำบลเสมา
- ภูมิปัญญาด้านสมุนไพร นายบุญ เกสูงเนิน หมู่ที่ 11 ตำบลหนองตะไก่อ
- ภูมิปัญญาการทำระหัดวิดน้ำ นายพนธ์ โกษณ์สูงเนิน หมู่ที่ 2 ตำบลโคราช

7) ด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น งานเทศกาลประเพณีและความเชื่อที่สำคัญ

- งานประเพณี “กินเขาคั่ว” ระยะเวลาจัดงาน 3 วัน ในช่วงสัปดาห์ที่สองของเดือนมีนาคมของทุกปี ประกอบด้วยการบวงสรวงโบราณสถาน ปราสาทเมืองแขก มีการแสดงแสงสีเสียงในตอนค่ำพร้อมพาแลงอาหารพื้นบ้านโคราช กลางวันมีนิทรรศการแสดงผลการดำเนินงานของส่วนราชการและท้องถิ่นต่าง ๆ การจำหน่ายสินค้าโอท็อป การแสดงพื้นบ้าน การประกวดผลผลิตทางการเกษตร

- ประเพณีลอยพระประทีปพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดเป็นประจำทุกปี ณ สระน้ำเมืองโบราณ ตำบลเสมา

- งานประเพณีบวงสรวงท้าวสุรนารี ประจำอำเภอ จัดขึ้นในเดือนเมษายนของทุกปี

- งานประเพณีตักบาตรข้าวสาร อาหารแห้ง เทศกาลวันขึ้นปีใหม่ และวันสงกรานต์ ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจและร่วมกิจกรรมทางศาสนา เห็นได้จากมีวัดที่มีชื่อเสียง

- ทางด้านการปฏิบัติธรรมมีอยู่หลายวัด เช่น วัดใหม่สันติ วัดนาใหญ่ วัดโครกสะเดา วัดภูผาสอง เป็นต้น

- ทางด้านความเชื่อ ในบางพื้นที่ยังคงเคารพนับถือเจ้าที่ ผีปู่ย่าตายาย มีประเพณีรำเคียนห้าเพื่อทำบุญให้บรรพบุรุษ และทำบุญศาลปู่ตาเป็นประจำทุกปี

8) ด้านกีฬาและนันทนาการ ในอำเภอสูงเนินมีการจัดการแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติดเป็นประจำทุกปี และมีสถานที่ในการออกกำลังกาย นันทนาการ ดังนี้ สนามเด็กเล่นในเขตเทศบาล 3 แห่ง มีเครื่องออกกำลังกาย 3 จุดบริการ และมีการแข่งขันฟุตบอลประจำปี

3.7.6 ลักษณะทางการเกษตร

1) การกสิกรรม อำเภอสูงเนินมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งสิ้นจำนวน 252,375 ไร่ ครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 14,008 ครัวเรือน มีการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ดังนี้

ตารางที่ 221 แสดงจำนวนครัวเรือนที่ปลูกพืช พื้นที่ปลูก และผลผลิตเฉลี่ยในพื้นที่อำเภอสูงเนิน

ลำดับที่	พืชเศรษฐกิจ	จำนวนครัวเรือนที่ปลูก	พื้นที่ปลูก(ไร่)	ผลผลิตโดยเฉลี่ย(ตัน/ปี)
1	ข้าวเหนียว	5,630	97,732	53,752.60
2	ข้าวนาปรัง	3,100	89,234	40,155.30
3	มันสำปะหลัง	3,539	75,659	94,573.75
4	อ้อย	399	16,061	20,076.25
5	ข้าวโพด	2,896	58,782	49,964.70
6	ไม้ผล	1,390	2,998	2,098.60
7	ผัก	130	1,038	238.74
8	ไม้ดอกไม้ประดับ	24	105	15

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสูงเนิน (2554)

2) ด้านปศุสัตว์ จากข้อมูลสำนักงานปศุสัตว์อำเภอสูงเนินประจำปี พ.ศ. 2554 พบว่าในพื้นที่ มีเกษตรกรที่ทำการปศุสัตว์ที่สำคัญหลายอย่าง เช่น การเลี้ยงโคเนื้อ โคนม กระบือ สุกร เป็ดไข่ เป็ดเนื้อ ไก่ไข่ ไก่เนื้อ มีทั้งระดับฟาร์ม และเกษตรกรรายย่อย ดังนี้

ตารางที่ 222 แสดงการทำปศุสัตว์ในพื้นที่อำเภอสูงเนิน

ลำดับที่	ชนิดสัตว์	จำนวน (ตัว)	จำนวนครัวเรือน
1	โคเนื้อ	17,510	3,502
2	โคนม	4,448	450
3	กระบือ	934	311
4	สุกร	30,857	2,123

ตารางที่ 222 แสดงการทำปศุสัตว์ในพื้นที่อำเภอสูงเนิน (ต่อ)

ลำดับที่	ชนิดสัตว์	จำนวน (ตัว)	จำนวนคร้วเรือน
5	เป็ดไข่	12,804	102
6	ไก่พื้นเมือง	49,000	1,235
7	ไก่เนื้อ	4,728,395	473
8	ไก่ไข่	1,200,324	197
9	ห่าน	205	23

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอสูงเนิน (2554)

3) ด้านการประมง จากข้อมูลสำนักงานประมงจังหวัดนครราชสีมา ปี พ.ศ. 2553 พบว่า อำเภอสูงเนินมีการทำประมงน้ำจืด มีสัตว์น้ำจืดที่จับได้รวมทั้งอำเภอจำนวน 1,728.20 ตันต่อปี โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 223 แสดงปริมาณการจับสัตว์น้ำในพื้นที่อำเภอสูงเนิน

ชนิดสัตว์ที่จับ	ปริมาณการจับ(ตันต่อปี)
ปลาดุก	1,210
ปลาตะเพียน	49.30
ปลานิล	468.90
รวม	1,728.20

ที่มา: สำนักงานประมงจังหวัดนครราชสีมา (2553)

3.7.7 ลักษณะทางอุตสาหกรรม

สถานประกอบการอุตสาหกรรมอำเภอสูงเนินมีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตดำเนินการและประกอบการ จำนวน 160 แห่ง ซึ่งสามารถจำแนกตามลักษณะการประกอบการได้ดังนี้

ตารางที่ 224 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่อำเภอสูงเนิน

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวน
อุตสาหกรรมจัดการเพื่อสิ่งแวดล้อม	10
อุตสาหกรรมเกษตร	23
อุตสาหกรรมข้าว	15
อุตสาหกรรมโรงฆ่าสัตว์	2
อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	18
อุตสาหกรรมอาหารสัตว์	3
อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย	3

ตารางที่ 224 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่อำเภอสูงเนิน (ต่อ)

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวน
อุตสาหกรรมผ้า	1
อุตสาหกรรมผลิตไฟฟ้า	2
อุตสาหกรรมก๊าซ	4
อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์และเครื่องจักรกล	13
อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์	8
อุตสาหกรรมก่อสร้าง	18
อุตสาหกรรมไม้	10
อุตสาหกรรมกระดาษ	1
อุตสาหกรรมพลาสติก	17
อุตสาหกรรมโพลี	1
อุตสาหกรรมยาง	2
อุตสาหกรรมเหล็ก	1
อุตสาหกรรมโลหะ	5
อุตสาหกรรมอื่นๆ	3

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา (2553)

3.7.8 ลักษณะทางพาณิชยกรรม

- 1) ด้านพาณิชยกรรม อำเภอสูงเนินมีสถานประกอบการด้านพาณิชยกรรม ดังนี้
 - ธนาคารสาขาในพื้นที่อำเภอสูงเนินมีอยู่ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
 - สหกรณ์ในพื้นที่อำเภอสูงเนินมีทั้งหมด จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ สหกรณ์นิคมสูงเนิน จำกัด และสหกรณ์โคนมไทยเดนมาร์กสูงเนิน จำกัด
 - ร้านขายส่งจำนวน 33 แห่ง
 - ร้านค้าปลีกจำนวน 1,174 แห่ง
 - กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์จำนวน 8 แห่ง
- 2) ด้านบริการ ที่พัก โรงแรม ร้านอาหาร ในอำเภอสูงเนินมีโรงแรมและร้านอาหารรวมกันจำนวน 224 แห่ง และมีร้านบริการอินเทอร์เน็ตจำนวน 9 แห่ง

3) การท่องเที่ยว และสถานที่ท่องเที่ยว อำเภอสูงเนินมีสถานที่ท่องเที่ยว ดังนี้ โบราณสถานเมืองเสมา และวัดธรรมจักรเสมาราม อยู่ที่ตำบลเสมา เมืองโบราณ ปราสาทเมืองแขก ปราสาทเมืองเก่า วัดปราสาทเมืองเก่า อยู่ที่ตำบลโคราช

3.7.9 ลักษณะทางโครงสร้างพื้นฐาน

1) การคมนาคม ในพื้นที่อำเภอสูงเนินมีเส้นทางการคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอ จังหวัด รวมทั้งในหมู่บ้านมีรายละเอียด ดังนี้

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) สายกรุงเทพ – นครราชสีมา – ขอนแก่น เป็นเส้นทางคมนาคมหลักของพื้นที่เชื่อมจังหวัดนครราชสีมาและกรุงเทพมหานคร
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 24 (สายสีคิ้ว - เดชอุดม)
- ทางรถไฟ สายกรุงเทพฯ – นครราชสีมา
- เส้นทางการคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน ตำบล ก่อนข้างมีความสะดวก

2) การโทรคมนาคม ติดต่อสื่อสาร ในพื้นที่อำเภอสูงเนินมี ดังนี้

- โทรศัพท์สาธารณะประจำหมู่บ้าน	จำนวน 23	แห่ง
- โทรศัพท์ประจำบ้าน	จำนวน 265	ครัวเรือน
- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข	จำนวน 1	แห่ง
- หอกระจายข่าว	จำนวน 98	หมู่บ้าน
- วิทยุชุมชน	จำนวน 5	สถานี

3) ประปา พื้นที่อำเภอสูงเนินมีการประปาส่วนภูมิภาคจำนวน 1 แห่ง ประปาคำบลและประปาหมู่บ้านจำนวน 105 แห่ง

4) แหล่งน้ำ ในพื้นที่อำเภอสูงเนินแหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้ในระดับครัวเรือนและระดับชุมชนนั้นมีปริมาณลดลงทุกปี เนื่องจากประชาชนเน้นการใช้ระบบน้ำประปาเป็นหลัก

5) ไฟฟ้า ในพื้นที่อำเภอสูงเนิน มีสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำนวน 1 แห่งมีไฟฟ้าใช้ครบทุกหมู่บ้าน แต่เวียงไม่ครอบคลุมทุกหลังคาเรือน รวมทั้งไฟฟ้าเพื่อแสงสว่างยังมีน้อย

3.7.10 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) ทรัพยากรดิน มีลักษณะดินร่วนปนทราย และบางแห่งเป็นดินร่วน ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

2) ทรัพยากรน้ำ อำเภอสูงเนินมีทรัพยากรแหล่งน้ำที่สำคัญ จำนวน 17 แห่ง ดังนี้

- แม่น้ำลำตะคอง เป็นแม่น้ำที่ไหลผ่านพื้นที่ 8 ตำบล 40 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลมะเกลือใหม่ ผ่าน หมู่ 1 2 และ 12 ตำบลมะเกลือเก่า หมู่ 3 1 และ 2 ตำบลสูงเนิน หมู่ 1 และ 3 ตำบล

โคราช หมู่ 8 7 5 4 3 2 1 และ 6 ตำบลกุดจิก หมู่ 1 2 3 4 5 และ 6 ตำบลบึงขี้เหล็ก หมู่ 8 9 7 5 4 3 และ 2 ตำบลโค้งยาง หมู่ 8 7 6 5 4 3 1 และ 2 และตำบลโนนคำไหลผ่านหมู่ 1 และ 2

- ลำน้ำห้วยไผ่ เป็นลำน้ำสาขาของลำตะคอง มีความยาวประมาณ 6.5 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่ตำบลโนนคำ

- ลำตะกุด เป็นลำน้ำสาขาของลำน้ำห้วยไผ่ มีความยาวประมาณ 3 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่บ้านกุดปลาแข็ง ตำบลโนนคำ

- ห้วยเสือเือง เป็นลำน้ำสาขาของลำน้ำห้วยไผ่ มีความยาวประมาณ 4 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่บ้านคอน ตำบลบึงขี้เหล็ก

- ห้วยดินดำ เป็นลำน้ำสาขาของลำน้ำห้วยไผ่ มีความยาวประมาณ 7 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่บ้านกุดปลาแข็ง ตำบลโนนคำ

- ลำห้วยยาง เป็นลำน้ำสาขาของลำตะคอง มีความยาวประมาณ 10 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่บ้านท่าน้ำ ตำบลกุดจิก

- ห้วยสองคร เป็นลำน้ำสาขาของลำห้วยยาง มีความยาวประมาณ 4.5 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่บ้านหนองตะไถ่ ตำบลหนองตะไถ่

- ห้วยสวนมอญ เป็นลำน้ำสาขาของลำห้วยยาง มีความยาวประมาณ 4 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่บ้านหนองตะไถ่ ตำบลหนองตะไถ่

- ห้วยวัด เป็นลำน้ำสาขาของลำห้วยยาง มีความยาวประมาณ 4 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่บ้านนาใหญ่ ตำบลนากลาง

- ห้วยคลองท่าบาง เป็นลำน้ำสาขาของลำห้วยยาง มีความยาวประมาณ 4 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่บ้านนากลาง ตำบลนากลาง

- ห้วยโศกคุณ เป็นลำน้ำสาขาของลำห้วยมะเกลือ มีความยาวประมาณ 3 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่บ้านหัวสระ ตำบลนากลาง

- ลำน้ำเหมืองใหญ่ เป็นลำน้ำสาขาของลำน้ำลำตะคอง มีความยาวประมาณ 3.3 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่บ้านโคกมะกอก ตำบลบึงขี้เหล็ก

- ลำน้ำคลองยาง เป็นลำน้ำสาขาของลำน้ำลำตะคอง มีความยาวประมาณ 4 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่บ้านบึงขี้เหล็ก ตำบลบึงขี้เหล็ก

- คลองมะค่า เป็นลำคลองสาขาลำน้ำลำตะคอง มีความยาวประมาณ 8.1 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่บ้านโนนตะโก ตำบลกุดจิก

- ลำน้ำห้วยไผ่ เป็นลำน้ำสาขาของลำน้ำลำตะคอง มีความยาวประมาณ 30 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่บ้านโคกมะกอก ตำบลกุดจิก

- ลำน้ำห้วยชันประดู่ เป็นลำน้ำสาขาของลำน้ำลำตะคอง มีความยาวประมาณ 10 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่บ้านมะเกลือใหม่ ตำบลมะเกลือใหม่

- ลำน้ำห้วยยาง เป็นลำน้ำสาขาของลำน้ำลำตะคอง มีความยาวประมาณ 16 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่บ้านมะเกลือใหม่ ตำบลมะเกลือใหม่

3) ทรัพยากรป่าไม้ อำเภอสูงเนิน มีพื้นที่ป่าไม้ที่สำคัญ 4 แห่ง ดังนี้

- ป่าหินเหล็กไฟ ครอบคลุมพื้นที่อำเภอสูงเนิน และอำเภอขามทะเลสอ พื้นที่ประมาณ 57,706 ไร่ ส่วนที่อยู่ในท้องที่อำเภอสูงเนินประมาณ 53,125 ไร่ อยู่ในเขตตำบลเสมา และตำบลโนนค่า ปัจจุบันกรมป่าไม้ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมสหกรณ์เข้าไปดำเนินการจัดนิคมเกษตรพอเพียง

- ป่าสูงเนิน ครอบคลุมพื้นที่อำเภอสูงเนินและอำเภอบัวชุม พื้นที่ทั้งหมด 168,000 ไร่ ส่วนที่อยู่ในท้องที่อำเภอสูงเนินประมาณ 156,250 ไร่ อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลสูงเนิน ตำบลมะเกลือใหม่ ตำบลมะเกลือเก่า และตำบลหนองตะไก้ สภาพโดยทั่วไปเป็นป่าเบญจพรรณ มีความอุดมสมบูรณ์ จึงมีราษฎรบุกรุกจำนวนมากขึ้น ขณะนี้มีหน่วยงานของกรมป่าไม้ เข้ามามีดำเนินการปรับปรุงสภาพป่าภายใต้โครงการปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ ป่าสูงเนินในหมู่บ้านป่าไม้

- ป่าปากช่องและป่าหุสสี ครอบคลุมพื้นที่อำเภอสูงเนิน อำเภอปากช่อง และอำเภอสีคิ้ว เนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 89,974 ไร่ ส่วนที่อยู่ในท้องที่ของอำเภอสูงเนินประมาณ 15,625 ไร่ อยู่ในเขตตำบลมะเกลือใหม่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขายังมีสภาพป่าเหลืออยู่

- ป่าซับประดู่และป่าเขามะกอก ครอบคลุมพื้นที่อำเภอสูงเนินและอำเภอสีคิ้ว เนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 23,125 ไร่ ส่วนที่อยู่ในท้องที่ของอำเภอสูงเนินประมาณ 6,250 ไร่ อยู่ในเขตตำบลมะเกลือใหม่ พื้นที่ภูเขาและที่ราบยังมีสภาพเป็นป่าอยู่

3.7.11 ด้านการเมือง

ในพื้นที่อำเภอสูงเนินมีความเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยมีพรรคการเมืองและกลุ่มต่าง ๆ ทางการเมืองที่เข้ามามีบทบาทในพื้นที่ ดังนี้

ก. ระดับชาติ ในพื้นที่อำเภอสูงเนินมีสาขาพรรคการเมืองในพื้นที่จำนวน 1 สาขา คือ สาขาพรรคมหาชนอยู่ที่ 9 หมู่ 3 ตำบลสูงเนิน อำเภอสูงเนิน มีประธานสาขาพรรค นายวินัย เมฆขุนทด

ข. ระดับท้องถิ่น ในพื้นที่อำเภอสูงเนินการแข่งขันทางการเมืองระดับท้องถิ่นมีการแข่งขันกันสูง และมีการปัญหาในการเลือกตั้งผู้นำหรือผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เนื่องจากบางพื้นที่มีนักการเมืองระดับชาติเข้าไปแทรกแซง

ค. การเมืองภาคประชาชน ในพื้นที่อำเภอสูงเนินมีเครือข่ายการเมืองภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็งทั้งในระดับท้องถิ่นที่ทำงานเชื่อมโยงกับองค์กรภาคีภายนอก เช่น ทำงานกับสภาพัฒนาการเมือง มูลนิธิเอเชีย สำนักงานธนาคารโลกประจำประเทศไทย และอื่น ๆ

3.10.12 ด้านการจัดการภาครัฐการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

การจัดระเบียบการปกครอง ในเขตท้องที่อำเภอสูงเนิน จำแนกการปกครองตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช 2534 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้ ดังนี้

1) การบริหารราชการส่วนกลาง ในพื้นที่อำเภอสูงเนิน มีหน่วยงานราชการส่วนกลาง ตั้งอยู่ คือ โรงพยาบาลอำเภอสูงเนิน และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ

2) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค มีส่วนราชการต่าง ๆ ดังนี้ ที่ทำการปกครองอำเภอ สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน สถานีตำรวจภูธร สำนักงานปลัดอำเภอ สำนักงานสถิติอำเภอ สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอ สำนักงานท้องถิ่นอำเภอ สำนักงานที่ดินจังหวัดนครราชสีมาสาขาสูงเนิน และสำนักงานสรรพากรเขตพื้นที่สูงเนิน

3) หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่น ๆ ได้แก่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาวิชาการด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยมหิดล ศูนย์อุตสาหกรรมป่าไม้สูงเนิน โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำตะคอง สำนักงานชลประทานที่ 8 กรมชลประทาน สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอสูงเนิน

4) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น อำเภอสูงเนินมีการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบ คือ

ก. องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในพื้นที่อำเภอสูงเนินมีศูนย์ประสานงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาในพื้นที่ ซึ่งดูแลครอบคลุมพื้นที่ทุกตำบล

ข. องค์การบริหารส่วนตำบล มีสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอสูงเนินและองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 11 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลสูงเนิน องค์การบริหารส่วนตำบลเสมา องค์การบริหารส่วนตำบลโคราษ องค์การบริหารส่วนตำบลบึงขี้เหล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโนนค่า องค์การบริหารส่วนตำบลโค้งยาง องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือเก่า องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบลนากลาง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตะไกร และองค์การบริหารส่วนตำบลกุดจิก

ค. เทศบาล อำเภอสูงเนินมีเทศบาลตำบล จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลสูงเนิน และเทศบาลตำบลกุดจิก

5) การปกครองท้องที่ อำเภอสูงเนิน ได้มีการแบ่งเขตการปกครองตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2547 เป็น 11 ตำบล 120 หมู่บ้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 225 แสดงจำนวนหมู่บ้าน จำแนกตามตำบล อำเภอสูงเนิน

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	รายชื่อหมู่บ้าน
ตำบลสูงเนิน	12	บ้านสูงเนิน(ม.1) บ้านสระเพลง บ้านตะคลองหลง บ้านเหล่าโนนคำ บ้านหนองโสน บ้านดอนกอก บ้านบุใหญ่ บ้านสุขาวดี บ้านบุหิน บ้านญาติเจริญ บ้านสูงเนิน(ม.11) และบ้านหนองหินตั้ง
ตำบลเสมา	16	บ้านเหมือดแอ่ บ้านแก่นท้าว บ้านคลองขวาง บ้านทะเล บ้านหินตั้ง บ้านโป่ง บ้านน้อยกุดคล้ำ บ้านโสกแจ้ บ้านส้มกบงาม บ้านหลุมปูน บ้านทะเลบน บ้านเปะโนนไฮ บ้านทะเลใน บ้านเสมา บ้านแก่นนคร และบ้านอยู่เจริญ
ตำบลโคราช	8	บ้านเมืองเก่า บ้านวังวน บ้านโบสถ์ บ้านนาตะโครก บ้านหัวบึง บ้านหัวนา บ้านกกกอก และบ้านกุดหิน
ตำบลบึงจี้เหล็ก	13	บ้านใหญ่กกลาน บ้านตากแดด บ้านพลับ บ้านตัดทา บ้านบึงจี้เหล็ก บ้านดอน บ้านกุดเวียง บ้านหนองเอื้อง บ้านมะม่วง บ้านหนองปลากระดี บ้านโคกมะกอก (ม.11) บ้านโคกมะกอก (ม.12) และบ้านใหม่สมบูรณ์
ตำบลโนนคำ	8	บ้านกุดปลาแข็ง บ้านโคกมะกอก บ้านโนนคำ บ้านกุดหัวช้าง บ้านโคกกระพี บ้านโคกหินเหล็กไฟ บ้านหนองสะแก และบ้านหนองหอย
ตำบลโค้งยาง	8	บ้านตะคลองแล้ง บ้านขอนแก่น บ้านโค้งยาง บ้านคลองพุดชา บ้านเกาะ บ้านขอนแก่น บ้านเหมือลี่ และบ้านกุดโคลน
ตำบลมะเกลือเก่า	20	บ้านมะเกลือเก่า (ม.1และม.2) บ้านไร่โคกสูง บ้านบุตาสูง บ้านหนองไม้ตาย บ้านหนองม่วง บ้านวังรางใหญ่ บ้านหนองเบน บ้านวังรางน้อย บ้านห้วยไผ่ บ้านหนองเลาใหญ่ บ้านหัวเขาพัฒนา บ้านหนองหลักพันสโมสร บ้านคำไฮ บ้านหนองซาด บ้านโสกจานพัฒนา บ้านมะเกลือเก่าพัฒนา บ้านมะเกลือเก่าสามัคคี บ้านวังรางใหญ่พัฒนา และบ้านโนนสมบูรณ์
ตำบลนากลาง	6	บ้านนากลาง บ้านนาใหญ่ บ้านห้วยตะคร้อ บ้านหนองบอน บ้านนากลาง และบ้านนาใหญ่พัฒนา
ตำบลกุดจิก	6	บ้านกุดจิก บ้านบุ บ้านสลักไผ่ (ม.3) บ้านสลักไผ่ (ม.4) บ้านสลักไผ่ (ม.5) และบ้านโนนตะโก
ตำบลมะเกลือใหม่	11	บ้านมะเกลือใหม่ (ม.1) บ้านมะเกลือใหม่ (ม.2) บ้านโคกสว่าง บ้านทุ่งสะแบง บ้านใหม่สันติ บ้านวะภูแก้ว บ้านทุ่งสะแบง บ้านดงมะไฟ บ้านบุโสน บ้านริมคลองพัฒนา และบ้านอ่างแก้ว

ตารางที่ 225 แสดงจำนวนหมู่บ้าน จำแนกตามตำบล อำเภอสูงเนิน (ต่อ)

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	รายชื่อหมู่บ้าน
ตำบลหนองตะไก่อ	12	บ้านห้วยวัด บ้านหนองตะไก่อ บ้านกุคขมื่น บ้านสองคร บ้านหนองแวง บ้านหนองพยอม บ้านโสกจาน บ้านโนนตะแบง บ้านสวนป่า บ้านห้วยนา บ้านสองครเหนือ และบ้านหนองแสง

ที่มา: รวบรวมโดยคณะทำงานโครงการทศวรรษใหม่ ปฏิรูปโคราช ปฏิรูปประเทศไทย อำเภอสูงเนิน (2554)

3.7.12 การวิเคราะห์ศักยภาพของอำเภอสูงเนิน

จากการจัดการประชุมเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2554 ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนรวมทั้งสิ้น 75 คน ประกอบด้วย ผู้นำกลุ่มอาชีพต่าง ๆ จำนวน 23 คน ผู้นำท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) จำนวน 13 คน อาสาสมัครจำนวน 13 คน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 12 คน หน่วยงานราชการต่าง ๆ จำนวน 14 คน ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีส่วนร่วมในการระดมสมองและวิเคราะห์ศักยภาพของอำเภอดังนี้

1) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยหนุนและปัจจัยเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่อำเภอสูงเนิน สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 226 วิเคราะห์ศักยภาพ จุดแข็งและจุดอ่อน ของอำเภอสูงเนิน

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>ก.ด้านกายภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นอำเภอที่มีลำตะคองไหลผ่าน ทำให้มีน้ำอุดมสมบูรณ์ - ลักษณะดินมีความอุดมสมบูรณ์ สามารถทำการเพาะปลูกได้ดี - ลักษณะทางภูมิประเทศมีความหลากหลาย ทั้งที่สูง ภูเขา พื้นที่ราบทำไร่ และพื้นที่ลุ่มทำนา - มีเส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างอำเภอ จังหวัด สะดวก รวมทั้งระยะทางติดต่อกับจังหวัดไม่ไกลเกินไป มีเส้นทางถนนมิตรภาพเชื่อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เดินทางได้ทั้งทางรถไฟ รถยนต์ และรถโดยสาร 	<p>ก. ด้านกายภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะของคูคลองเริ่มตื้นเขิน ระบายน้ำไม่สะดวกในช่วงฤดูน้ำหลาก และทำให้น้ำท่วมได้ง่าย ประชาชนในพื้นที่มีการบุกรุกที่สาธารณะ - เส้นทางคมนาคมเพื่อการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรจากไร่ นาของเกษตรกรไปถึงตลาดนั้นยังไม่สะดวกมากนัก - สภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เริ่มเสื่อมโทรมลงเนื่องจากปัญหาจากการจัดการขยะที่ไม่เป็นระบบ น้ำเสียจากสารเคมีจากการเกษตรและอุตสาหกรรม

ตารางที่ 226 วิเคราะห์ศักยภาพ จุดแข็งและจุดอ่อน ของอำเภอสูงเนิน (ต่อ)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>ข. ด้านสังคม (การศึกษา ครอบครัว เยาวชน กลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา)</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีสถานที่ปฏิบัติธรรม สำหรับกลุ่มเถาและยึดเหนี่ยวจิตใจ - มีแหล่งการเรียนรู้และศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบ และมีสถาบันการศึกษากระจายอยู่ทุกพื้นที่ของตำบล - ประชาชนมีอาชีพที่หลากหลาย ทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว เกิดการเกื้อกูลกันได้ - มีภูมิปัญญาทางด้านความเชื่อที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ 	<p>ข. ด้านสังคม (การศึกษา ครอบครัว เยาวชน กลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เยาวชน คนรุ่นใหม่ ไม่สนใจใฝ่รู้และไม่รักการเรียนรู้แต่รักสบาย ติดกระแสบริโภคนิยม และเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติด - ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินลดลง - เยาวชนมีปัญหาครอบครัวก่อนวัยอันควรมากขึ้น - ผู้สูงอายุและเด็กถูกทอดทิ้งมากขึ้น - สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ก่อให้เกิดโรคร้ายต่างๆ ตามมา
<p>ค. ด้านเศรษฐกิจ/อุตสาหกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเกษตร อยู่ในที่ราบลุ่มน้ำลำตะคอง เหมาะสำหรับการเพาะปลูกข้าว พืชสวน พืชไร่ เลี้ยงสัตว์ ทำให้มีผลผลิตทางการเกษตรรสชาติดี - การอุตสาหกรรม ทำเลที่ตั้งในการลงทุน ประกอบการอุตสาหกรรมเป็นสถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกเชิงเหนือตอนล่าง และมีสถานประกอบการอุตสาหกรรมจำนวนมาก - การท่องเที่ยว ในอดีตเป็นที่ตั้งของดินแดนอารยธรรมเมืองโบราณ ได้แก่ เมืองเสมา เมืองโคราชปุระ และพระพุทธรูปไสยาสน์ศิลา (พระนอน) 	<p>ค. ด้านเศรษฐกิจ/อุตสาหกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนติดกระแสบริโภคนิยม ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ขาดความอดทน และความเพียร รอความช่วยเหลือ ฟังตนเองน้อยลง - ประชาชนขาดการรวมกลุ่มประกอบอาชีพอย่างจริงจัง - ต้นทุนทางการผลิตด้านการเกษตรสูงขึ้นแต่ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรลดลง - ประชาชนในพื้นที่ว่างงานมากขึ้น - ประชาชนมีหนี้สินสูงจากการทำการเกษตร การลงทุน การส่งบุตรหลานเรียนหนังสือ

ตารางที่ 226 วิเคราะห์ศักยภาพ จุดแข็งและจุดอ่อน ของอำเภอสูงเนิน (ต่อ)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>ง. ด้านการเมืองการปกครอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานส่วนราชการในพื้นที่ทำงาน และประสานความร่วมมือเพื่อทำงานพัฒนาพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง - เริ่มมีบางพื้นที่มีนักการเมืองท้องถิ่นที่มาจาก การเลือกตั้ง โดยไม่ซื้อเสียงแต่ทำงานต่อเนื่องมายาวนานเป็นต้นแบบได้ - ยังมีผู้นำที่มีศักยภาพและพร้อมทำงานเพื่อชุมชนอยู่จำนวนมาก 	<p>ง. ด้านการเมืองการปกครอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำระดับท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำงานร่วมกันได้น้อย เนื่องจากความไม่เข้าใจกันและมีความขัดแย้งกันในพื้นที่ - ขาดธรรมาภิบาลในการบริหาร ไม่โปร่งใส - มีการครอบงำทางการเมืองจากนอกพื้นที่ - ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย
<p>จ. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีงานประเพณีที่ดึงดูด เช่น ประเพณีกินเขาค้ำ ลอยกระทง แห่เทียน สงกรานต์ เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และสร้างความสามัคคี - มีแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่เป็นความภาคภูมิใจของชาวอำเภอสูงเนินและจังหวัดนครราชสีมา - มีภาษาถิ่น “โคราช” แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และมีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติ - มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่แตกต่างและหลากหลาย - มีความเชื่อเรื่องการสืบทอดการรำผีฟ้า โดยเฉพาะในพื้นที่ตำบลเสมา - มีกลุ่มเยาวชนที่มีความสนใจเรื่องวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นกระจายอยู่ในระดับตำบลและมีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง 	<p>จ. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - พ่อแม่ เป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูกไม่ได้ - ไม่มีผู้สืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อดั้งเดิมที่เป็นของท้องถิ่น - ไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นให้เป็นระบบ

2) การวิเคราะห์ โอกาส และอุปสรรคหรือข้อจำกัด ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อกระบวนการพัฒนาพื้นที่อำเภอสูงเนินสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 227 วิเคราะห์ศักยภาพ ด้านโอกาส และอุปสรรค ของอำเภอสูงเนิน

โอกาส	อุปสรรค /ข้อจำกัด
<p>ก.ด้านกายภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - รัฐบาลมีนโยบายพัฒนารถไฟรางคู่และรถไฟความเร็วสูง จากกรุงเทพฯสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ - จังหวัดมียุทธศาสตร์พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่ - ทางหลวงมีการปรับปรุงระบบระบายน้ำโดยการวางท่อระบายน้ำบนถนนมิตรภาพหลายจุดเพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วม - ทางชลประทานมีโครงการขุดลอกคู คลอง และลำตะคองในพื้นที่เพื่อให้มีการระบายน้ำได้เร็วขึ้น - มีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวกทั้งที่เป็นถนนเชื่อมภูมิภาค จังหวัด และอำเภอต่าง ๆ 	<p>ก.ด้านกายภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้เกิดภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วมฉับพลันทำให้ผลผลิตเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตรและบ้านเรือนของประชาชน - เป็นพื้นที่ที่มีน้ำท่วมทุกปี โดยเฉพาะในพื้นที่เกษตรกรรม
<p>ข.ด้านสังคม (การศึกษา ครอบครัว เยาวชน กลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา)</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระแสชุมชนนิยมที่ส่งเสริมและยกย่องภูมิปัญญาท้องถิ่น - รัฐบาลมีนโยบายและโครงการเพื่อสนับสนุนกิจกรรมในระดับพื้นที่ เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมมีงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาศูนย์สตรี เยาวชน - กระแสการส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้หลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 11 ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ - นโยบายการศึกษาฟรีและหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าทำให้ประชาชนเข้าถึงการบริการของรัฐได้ทั่วถึง 	<p>ข.ด้านสังคม (การศึกษา ครอบครัว เยาวชน กลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา)</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระแสทุนนิยม บริโภคนิยม ที่แผ่ขยายอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเลียนแบบ - โรคระบาดทั้งที่เป็นโรคระบาดที่เกิดกับคน โรคระบาดของพืช และสัตว์ ที่มีทั้งโรคใหม่และโรคเก่าเกิดขึ้นใหม่และมีความรุนแรงมากขึ้น - นโยบายประชานิยมบางอย่าง ทำให้ประชาชนขาดการพึ่งตนเอง รอแต่ความช่วยเหลือ - ความไม่มั่นคงของรัฐบาล มีผลทำให้นโยบายสำคัญ ๆ เปลี่ยนแปลงไปตามรัฐบาล ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรในพื้นที่

ตารางที่ 227 วิเคราะห์ศักยภาพ ด้านโอกาส และอุปสรรค ของอำเภอสูงเนิน (ต่อ)

โอกาส	อุปสรรค /ข้อจำกัด
<p><i>ค.ด้านเศรษฐกิจ /อุตสาหกรรม</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - นโยบายการประกันรายได้ผลผลิตทางการเกษตร มีโอกาสเชื่อมกับอุตสาหกรรมเกษตร - กระแสรัศมีโลก สีเขียว และกระแสการใช้สารอินทรีย์แทนสารเคมี - สถานการณ์โลกที่กำลังขาดแคลนอาหาร เป็นโอกาสของเกษตรกรในพื้นที่ที่จะต้องปรับตัวเรื่องการผลิตอาหาร - มีเทคโนโลยีและเครื่องจักรสมัยใหม่ทางด้านการเกษตรมากขึ้น 	<p><i>ค.ด้านเศรษฐกิจ /อุตสาหกรรม</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาทกระทบกับการจ้างแรงงานภาคเกษตร - เกษตรกรกำหนดราคาผลผลิตทางการเกษตรเองไม่ได้ - ราคาปัจจัยการผลิต เช่น น้ำมัน สารเคมี ปุ๋ย มีราคาสูงขึ้นทุกปี - แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในพื้นที่มากขึ้น
<p><i>ง.ด้านการเมืองการปกครอง</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - นโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีโอกาสในการปกครองตนเองมากขึ้น - รัฐมีกระบวนการส่งเสริมประชาธิปไตยในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง - มีหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง มูลนิธิเอเชีย สำนักงานธนาคารโลก ประจำประเทศไทย เข้าไปทำงานเรื่องการสร้างธรรมาภิบาลในพื้นที่ 	<p><i>ง.ด้านการเมืองการปกครอง</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยทำให้นโยบายที่กำลังดำเนินการอยู่ขาดการส่งเสริมและดำเนินการต่อ - นักการเมืองระดับชาติแทรกแซงการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่น - มีการคอร์รัปชันมากในทุกระดับ ทำให้มีผลกระทบต้องงบประมาณพัฒนาพื้นที่
<p><i>จ. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - การเปิดอาเซียนเป็นหนึ่งเดียว เป็นโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน - มีหน่วยงานราชการส่งเสริมและสนับสนุนงานทางด้านวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง - กระแสการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชิงเกษตร และเชิงนิเวศ เป็นโอกาสของประชาชนที่จะเผยแพร่วัฒนธรรมของตนเอง 	<p><i>จ. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - สื่อมวลชนมีการเผยแพร่ข่าวสาร ที่ไม่มีคุณภาพ และสื่อสารไม่ชัดเจน ทำให้เกิดกระแสความแตกแยก ทำให้เกิดการลอกเลียนแบบ ทำให้วัฒนธรรมอื่น ๆ เข้าไปสู่ชุมชนได้อย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นโดยตรง

3.7.14 ข้อเสนอแนะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาจังหวัดอย่างเป็นเอกภาพ

จากการจัดเวทีอำเภอสูงเนิน ที่ประชุมได้มีการนำเสนอให้มีการขับเคลื่อนประเด็นเพื่อนำไปสู่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาจังหวัดอย่างเป็นเอกภาพทั้งภาครัฐ (ส่วนกลาง ภูมิภาค ท้องถิ่น) ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ ประชาชน นักวิชาการ ปราชญ์ชาวบ้าน นักการเมือง และอื่น ๆ รวมทั้งเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ไปพร้อมกับการขับเคลื่อนงานปฏิรูปโคราช จึงมีข้อเสนอแนะให้ทำงานผ่านการขับเคลื่อนงานเชิงประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เนื่องจากเป็นปัญหาที่มีสถานการณ์รุนแรง บางพื้นที่รู้เห็นกันอย่างโจ่งแจ้ง แต่ชาวบ้านทำอะไรไม่ได้ และเป็นปัญหาที่มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ที่รุนแรงตามมาอีก เช่น อาชญากรรม โจรกรรม ปัญหาคอบครัว และหากไม่รีบแก้ไขจะแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว

ประเด็นที่ 2 ประเด็นการจัดการขยะ เนื่องจากเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทุกวัน ถ้าจัดการไม่ได้ขยะจะล้นเมือง เชื่อมต่อให้เกิดปัญหาด้านสุขอนามัย โรคภัย ตามมา

ประเด็นที่ 3 ประเด็นการพัฒนาผู้นำกลุ่ม องค์กร เครือข่าย ภาคประชาชน (68 คณะ) เพราะผู้นำมีความสำคัญในการพัฒนาบ้านเมือง ถ้าผู้นำไม่มีวิสัยทัศน์ ขาดธรรมาภิบาล ประเทศชาติก็ล่มจม ในขณะเดียวกันในการพัฒนาบ้านเมืองประชาชนทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน

ประเด็นที่ 4 ประเด็นการพัฒนาอาชีพเกษตรกร และอุตสาหกรรม เพราะพื้นที่อำเภอสูงเนินมีความหลากหลายทางภูมิประเทศ ทำให้มีอาชีพที่หลากหลายตามไปด้วย ถ้าการพัฒนาอาชีพสามารถเอื้อประโยชน์กันได้ ทั้งภาคเกษตร (อาหารปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์) และอุตสาหกรรม ชาวสูงเนินจะอยู่ดีกินดี

ประเด็นที่ 5 ประเด็นการมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการด้านการศึกษา เนื่องจากคุณภาพการศึกษาของเด็กและเยาวชนในปัจจุบันได้สะท้อนให้เห็นคุณภาพของคนในอนาคต ดังนั้นทำอย่างไรให้การศึกษานำไปสู่การพัฒนาคนได้อย่างแท้จริง

ประเด็นที่ 6 การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและเยาวชนตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร เนื่องจากเป็นปัญหาที่สำคัญของพื้นที่อำเภอสูงเนิน และเป็นต้นเหตุของปัญหาวัยรุ่น ปัญหาคอบครัว

ประเด็นที่ 7 การอนุรักษ์โบราณสถาน และสืบสานประเพณี เรื่องของท้องถิ่นจะเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน และเป็นการสร้างความสามัคคี ความภาคภูมิใจ เป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ของคนสูงเนิน

ประเด็นที่ 8 ประเด็นการส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมาย การกระจายอำนาจ เพราะว่าการกระจายอำนาจยังทำได้ไม่แท้จริง ประชาชนยังไม่รู้กฎหมาย ขาดการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ตรวจสอบติดตามการทำงานของท้องถิ่น

ประเด็นที่ 9 ประเด็นการพัฒนาฝีมือแรงงาน เนื่องจากแรงงานในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ จึงได้ค่าแรงต่ำ ต้องพัฒนาเพื่อเพิ่มรายได้

ประเด็นที่ 10 ประเด็นการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ กรณีการจัดการน้ำ เนื่องจากในพื้นที่อำเภอสูงเนินมีลำตะคองเป็นเส้นเลือดของชาวสูงเนินใช้อุปโภค บริโภค และการเกษตร ขณะนี้ถูกบุกรุก ฤดูแล้งน้ำเสีย ฤดูฝนน้ำท่วม

ประเด็นที่ 11 การรักษาอัตลักษณ์ของอำเภอ และการส่งเสริมภูมิปัญญา เพราะเป็นการเรียนรู้รากเหง้าของตนเอง ประสบการณ์ชีวิตของคนในอดีตที่ฟังตนเองได้อย่างยั่งยืน และเป็นงานวัฒนธรรมของพื้นที่ที่สามารถสร้างความร่วมมือจากองค์กร ภาคีทั้งจากภาครัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ ประชาชน ปราชญ์ชาวบ้าน นักการเมืองและอื่น ๆ ได้อย่างมาก